

ZPRAVODAJ MATICE SLEZSKÉ

Číslo 72

Prosinec 2013

MEDITACE PŘEDSILVESTROVSKÁ

Ani jsme se nenadáli a už je tu konec roku. Ten náš, matiční, je ještě o jeden den kratší než kalendářní, jak se dočtete na šesté stránce tohoto zpravodaje. Činíme tak každoročně – vloni jsme například rok ukončili již 29. prosince. Tím vlastně střádáme volné dny, které na sekretariátě Matice slezské pečlivě evidujeme. Myslíme tím na naše potomky, protože jakmile bude těch ušetřených dnů dost, mohou si připsat k dobru celý jeden rok. Dnes sice nevíme, jak s ním naši pokračovatelé naloží, také to možná způsobí trochu zmatku v kalendáři, ale rok navíc bude jistě k užitku. Ostatně my starší už tuto zkušenost máme: Říjnová revoluce byla 7. listopadu. Rozdíl však činil pouhých jedenáct dnů. Asi proto, že Sovětský svaz nevydržel dostatečně dlouhou dobu. My jsme přesvědčeni, že Matice slezská se rozhodně dočká celého roku navíc.

Letošní rok byl také rokem jubilejním a to hned několikerým: 130 let uplynulo od znovuotevření Národního divadla v Praze (po jeho zdařilém zapálení), stejně tolik let se učí na nejstarší české střední škole ve Slezsku (skoro nikdo si na to nevzpomněl), totéž jubileum připadá na dokončení první básnické sbírky Járy Cimrmana „Kalamita“ (zachoval se snad pouze rukopis) a zejména na letošní rok připadá 150. až 160. výročí narození tohoto univerzálního českého umělce, vědce a politika (blíže ve sborníku o jeho životě a díle, vydala Mladá fronta v roce 1970, cena 15 korun československých). Připomínáme jej proto, že i on se zapsal do slezské historie, a to právě v oblasti českého školství. Z výše uvedené publikace je známo, že jeho matkou byla rakouská herečka Marlen Jelinková (udávaný otec byl jen krycí manévr). Ve skutečnosti jmenovaná herečka udržovala tajný poměr s členem starobylého českého rodu Světnických Gerhardem (G. von Sv.), usídlených na vesnici poblíž Vídně, a narozené dítě bylo nečekaným plodem jejich lásky. Protože vídeňský městský matrikář měl problémy s českou diakritikou, souhlasila matka s překladem jména do tehdy oficiální rakouské němčiny. Se jménem to bylo ale opačně, aby novorozeně alespoň něco českého po otci podědilo. Predikát „von“ přestal používat až sám Jára Cimrman,

zdál se mu příliš německý. Ve vyšších společenských kruzích ojediněle používal tehdy módní francouzskou podobu „da“. A jak to bylo s tím českým gymnáziem? Jako mnoho jiných Vídeňáků i jeho matka měla vzdálené příbuzné v hlavním městě Slezska, tehdy Rakouského (Troppau). Proto se mladý Cimrman několikrát v tomto městě mihl a náhodně tu narazil i na počínající český kulturní život. (Prokazatelně si zakoupil dvě čísla Opavského besedníku v létě roku 1865, obě jsou nyní uložena v Zemském archivu v Opavě, pečuje o ně Mgr. Z. Kravar). Mezi národními aktivisty poznal i V. Praska a jemu také předložil v létě roku 1877 k posouzení několik svých veršů (v češtině). Jako každý puberták i Jára Cimrman tehdy ve svých asi 13 až 17 letech trápil básnickou Múzu. V. Prasek jeho snahu ocenil řka: „Verše jsou to spanilé, leč kdopak je bude čísti? Zde v Troppau nemáme Čechy čtení výtvoří poezie české znalých“. Novopečený mladý autor tehdy opáčil: „Vždyť je to přece mohou naučit jejich naučitelé!“ A tento nečekaný argument přivedl V. Praska na myšlenku založit i v Troppau školu, kde by se studenti učili číst poezii v jazyku českém. Pouze dopravní vzdálenost trvalého Cimrmanova bydliště (Vídeň, Praha, Patagonie, Utrech, Liptákov a jiné a jiné) způsobila, že její iniciátor se do její další realizace už nemohl zapojit. Leč po celý život, ba i posmrtně, se o osud středního českého školství v Opavě zajímal a nejednou obohatil zdejší školní sbírky o cenné objekty (např. o vycpaného kuklíka obojživelného, který však hrubé zacházení s ním zdejšími žáky nevydržel, takže se do dnešních dnů nezachoval). Další kontakty Járy Cimrmana se zdejším školstvím středním a možná i vysokým jsou v počátečním stádiu výzkumu, jak je možno se přesvědčit dotazem ve Slezském ústavu SZM (kurátor PhDr. Jiří Šíl).

A co říci našemu čtenářstvu na závěr?

Pokud jste dočetli až k těmto řádkům, pak se doporučuje strany 3 až 5 přeskočit a pokračovat na straně 6, kde navazují podrobnosti k ukončení letošního matičního roku. Pokud vás však naše nová objevná zjištění příliš nezaujala a nenalezli jste dostatek sil dočíst až do těchto míst, pokračujte průběžně na další stránky, které vás obeznámí se skutečnostmi z činnosti matičních institucí a odborů. Bylo toho dost, co se jim v posledních měsících povedlo a stojí za to se s jejich činností seznámit a vyvolat v sobě pocit obdivu k těm obětavým členům a příznivcům Matice slezské, kteří v našem regionu obnovují a udržují tradice a pracují ve prospěch českého Slezska a tím i celé naší vlasti. A snad to ve vás probudí zájem (snad i závist) podílet se na společných výsledcích a vstoupíte do řad Matice slezské. Dveře jsou pro každého otevřeny, stačí se rozhodnout a přijít!! Ani klepat nemusíte!!

Z JEDNÁNÍ ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU MATICE SLEZSKÉ

V pátek 15. listopadu se v Matičním domě v Opavě konalo druhé letošní zasedání ústředního výboru Matice slezské. Kromě jeho členů se jednání zúčastnilo

i několik hostů. Úvodem informoval předseda výboru o předání čestného členství Matice slezské profesoru RNDr. Martinu Černožorskému, k němuž došlo při zahájení akademického roku v Opavě. Prof. M. Černožorský poděkoval za toto ocenění jeho přínosu Slezsku vřelým dopisem, s jehož zněním předseda výboru seznámil všechny přítomné. Nejdelší čas jednání byl věnován novému Občanskému zákoníku, který má nabýt účinnosti od ledna příštího roku. Právník Mgr. P. Křížák stručně shrnul hlavní charakteristiky přijatého zákona a jeho různá úskalí a pak se podrobněji věnoval těm ustanovením, která se budou dotýkat organizační struktury a činnosti Matice slezské. Jednalo se o první obecnější informaci, protože ještě celá řada prováděcích předpisů k zákonu nebyla schválena ani zpracována, takže se aplikace zákoníku bude realizovat postupně během dalšího roku, což se ostatně týká i všech současných občanských sdružení, kterých je v naší republice obrovské množství. O postupu prací budeme pochopitelně průběžně informovat jak výbory matečních odborů, tak i všechny členy Matice slezské.

V dalším programu pak byly projednány otázky spojené s vlastnictvím nemovitostí v Opavě a v Těšínské oblasti, byly podány informace o stavu příprav významných matečních akcí, které se mají uskutečnit v roce 2014 – Beethovenův Hradec, historická konference k dějinám Opavy, Slezské dny, volby do ústředního výboru Matice aj. V informační části byla hodnocena účast Matice slezské na kongresu Matic v Martině, o níž jsme psali již v minulém čísle zpravodaje. Ze závěrečné diskuse vyplynulo, že všechny funkcionáře Matice slezské čeká složité období transformace občanského sdružení na spolek se všemi s tím spojenými peripetiemi, což pro organizaci bez profesionálních pracovníků bude značně náročné.

ÚSPĚŠNÝ PROGRAM STĚBOŘICKÉHO ODBORU

Již minulé číslo Zpravodaje Matice slezské přineslo zprávu o projektu stěbořického odboru Matice slezské „Krajina, lidé a jazyk Opavska a Hlubčicka aneb odkaz Cypriána Lelka dnešku“, který získal podporu z evropských prostředků prostřednictvím Euroregionu Silesia. Po vydání česko-polsko-slezského pexesa, úspěšných zájezdech po Hlubčicku pro členy z naší strany a po Opavsku pro Poláky vyšla velmi pěkná dvojjazyčná mapa „Poklady pomezí Moravy a Slezska“. V textové části mapy je uveden stručný popis 106 turistických zajímavostí po obou březích Opavy od Prudníka po Ostravu. Mapa je pro zájemce zdarma. Zajímavý projekt završila jednodenní konference v úterý 26. listopadu ve Vesnickém domu kultury v Branícih, věnována knězi Cypriánu Lelkovi, rodáku z Dolního Benešova. Na konferenci se sešla téměř stovka posluchačů, mezi nimiž byli představitelé gminy Branice, církevních kruhů z okolí, starostové několika českých obcí a další

zájemci z obou stran hranice. V odborné části konference vedené dr. Benediktem Pospiszylem, ředitelem společnosti Caritas Christi a také zdravotní školy v Branicích, vyslechli účastníci šest zajímavých přednášek českých a polských odborníků vztahujících se k životu a dílu P. C. Lelka a jeho významu pro národní povědomí v bývalém pruském Ratibořsku. Po společném obědě si účastníci prohlédli za odborného výkladu dr. Pospiszyla zdejší sociální ústav s nemocnicí „Městečko milosrdenství“ a baziliku sv. Rodiny. Celá akce byla velmi kvalitně připravena a výrazně přispěla k bližšímu vzájemnému poznání obyvatel regionu podél řeky Opavy.

Drobné zprávy z matičních odborů

Odbor Hradec nad Moravicí

11. listopadu proběhla ve vestibulu městského úřadu v Hradci nad Moravicí vernisáž výstavy Československo na mapových pohlednicích, kterou připravil odbor Matice slezské ve spolupráci s městským úřadem. Několik desítek zajímavých pohlednic ze sbírek člena odboru RNDr. T. Grima prezentovalo územní vývoj republiky od prvních představ přes změny v letech před druhou světovou válkou a po jejím ukončení až po rozpad Československa a její dnešní podobu. K výstavě byl vydán také pěkný barevný šestistránkový pamětní tisk s podrobnějšími údaji k vystaveným pohlednicím. Výstava je přístupná do konce prosince. V letošním roce si město také připomnělo 90. výročí Základní školy, k jejímuž jubileu vydal odbor příležitostnou pohlednici s historickou a současnou podobou této školy. Matiční odbor také úzce spolupracuje se zdejším odborem Klubu českých turistů. Společně uskutečnili několik vlastivědných vycházek po hradeckém okolí a také návštěvu Opavy s prohlídkou památek v historickém centru města. Úspěšný byl také jednodenní autobusový zájezd, během něhož účastníci navštívili Krnov a památky v jeho okolí.

Odbor Krnov

Odbor uskutečnil v poprázdňinovém období několik komornějších akcí, které vzbudily živý zájem také mezi obyvateli města. Nejvíce posluchačů přišlo do studovny Městské knihovny na přednášku Mgr. V. Bluchy „Kyrnow 1240“ o nejstarších písemných zmínkách města. Dřívější kronikář města a také čestný člen Matice slezské je autorem obsáhlé vlastivědné publikace „Klíč k domovu“, která letos vyšla nákladem města již ve druhém opraveném vydání. Kniha o 180 stránkách je k dispozici v městském informačním centru. Besedu o Izraeli připravili členové odboru manželé Sečkařovi pro ty, kteří rádi cestují do zahraničí. Již po osmé se 21. listopadu konala tradiční akce „Moje čítanka“, tentokrát na téma Krnov – náš domov. Na prosinec je připravena malá soutěž „Pečeme perníčky“, jejíž obdoba

byla úspěšná i v minulých letech, kdy se soutěžilo o nejlepší linecké pečivo nebo o vanilkový rohlíček. V neděli 24. listopadu se část členů odboru zúčastnila přehlídky výsledků workshopů v Hlubčicích, pořádané v rámci Hornoslezských kulturních slavností. Výbor odboru také pokračuje ve vydávání nepravidelného hlasatele Silesia.

Odbor Hrabyně

Členové tohoto nevelkého odboru se podílejí na přípravě a organizaci společných akcí s obcí a dalšími aktivními organizacemi, které na území obce vyvíjejí činnost. U ne příliš velké obce, jakou je Hrabyně se svými dvanácti sty obyvateli, je to celkem logické. První větší akcí s účastí členů odboru je každoroční dubnové setkání s účastníky bojů ostravsko-opavské operace, která stála mnoho životů a způsobila obrovské majetkové škody, zejména na Opavsku. Samotná Hrabyně patřila k nejvíce postiženým obcím. Mezi pravidelné účastníky setkání patřil také brig. generál Zd. Škarvada, příslušník 310. čs. stíhací perutě RAF, který letos tři dny po návštěvě náhle zemřel. Tato setkání mají vždy obsáhlý program, k němuž patří pietní vzpomínka u pomníku padlých, návštěva Památníku 2. světové války, setkání s obyvateli obce a další společenský i kulturní program. Kromě členů hrabyňského odboru Matice slezské se některých částí programu zúčastnili také členové opavského a hájeckého matečnického odboru. Hrabyně je známá také svou bohatou historií zejména z období národní obrody, s níž jsou spojeni zdejší rodáci R. Gudrich, K. Engliš, Ant. Ráb/J. Blechta, A. Chamrád. Jejich hrobům, případně pomníkům, věnují členové odboru spolu s obecním úřadem rovněž soustavnou péči. Obec je dnes celorepublikově známá Rehabilitačním centrem, které letos oslavilo již svou čtyřicetiletou existenci. K tomuto jubileu byla uspořádána výstava s názvem „40 let bydlení v domě SBDI a RC Hrabyně“ a také pestrý sobotní kulturní program. Trvalou památkou zůstane vozíčkářská trasa, první v Moravskoslezském kraji, kterou vyznačili turisté KČT a ve spolupráci s místním odborem Matice slezské otevřeli v neděli 20. října v areálu Rehabilitačního centra.

KONEC DOBRÝ – VŠECHNO DOBRÉ

Tak by se dalo nazvat pozvání, které opavský odbor Matice slezské předkládá nejen všem členům, ale také příznivcům, přátelům, sympatizantům a milovníkům kvalitní kultury a dobré zábavy. Jsou to dvě akce, kterou odbor připravil na závěr letošního roku.

Jaké by to byly Vánoce bez České mše vánoční! Toto dílo J. J. Ryby patří dnes v době vánočních svátků zcela jistě k nejhranějším hudebním opusům. Také letos zazní v několika opavských kostelích a také v různých provedeních. Letos již

podruhé se Matice slezská připojuje k realizátorům vánočních koncertů s Rybovým dílem. Bude to v **sobotu 28. prosince v 19 hodin** v kapli Božského srdce Páně v Mariánu. Mši provede za řízení Jonáše Harmana Smíšený pěvecký sbor P. Cypriána Lelka a Komorní orchestr z Dolního Benešova, varhanní part bude hrát N. Slavov, sóla zazpívají členové opavské a ostravské opery – Tereza Kavecká, Šárka Maršálová, Pavel Ďuríček a Petr Urbánek. V úvodu večera ještě vystoupí Dětský smyčcový orchestr při Základní umělecké škole v Opavě. Zlevněné vstupenky pro členy Matice slezské je možno zakoupit v kanceláři sekretariátu v Matičním domě.

*Už v úvodu dnešního čísla jsme oznámili, že končíme. Nikoliv se vším, ale s tímto rokem. A bude to v **pondělí 30. prosince**. Jako v minulosti již několikrát i tentokrát se sejdem **U Tomáše**. Zatím ani nevíme, jestli nahoře nebo dole, ale Evžen Trupar, který na toho závěrečné posezení připravuje program prohlásil, že to nějak vymyslí. Takže nás někde tam hledejte. Bude to již potřetí naposledy, tedy správně řečeno **nejnaposledy**. Zábava bude zcela inovovaná. Někomu snad budou chybět zlaté kučery Zdeňky Mervové, účastníkům tentokrát bude zpívat (nechtěně Evženovo dítě) Tereza Kavecká. Slovensko bude reprezentovat banskobystrický povstalecký potomek Juraj Nociar. Těšme se na jejich mladé hlasy. Moderátor Evžen spoléhá na sklerózu účastníků, a proto bude vyprávět vtípky z loňska a předloňska. Ale prý jeden nový přidá - už ho hledá v literatuře. Každopádně se dobře pobavíme, poučíme, potěšíme pěkným zpěvem, dozvíme se též nějaké drby z divadelního zákulisí a snad i z vysoké politiky (což je také divadlo, ale dosti mizerné kvality). Žíznivci mohou během programu, který začne okolo 16 hodin, vesele, ale tiše popíjet. Inu, rozlučková zábava jak se patří a to vše za pouhých 60 korun českých. Neplaťte v eurech, po nedávném opatření ČNB by se vám to pěkně prodražilo. Vstupenky si opatřete předem na sekretariátě, dostanete k tomu navíc dobré slovo, možná i vhodnou radu. A k Tomášovi můžete přijít už od půl třetí!*

Informace za sekretariátu

Odešli z našich řad

Dne 20. října zemřel v Opavě ve vysokém věku 93 let člen opavského odboru od roku 1997, pan **František Vaněk**. V posledních době ho trápily nemoci, ale ještě před několika lety byl častým účastníkem matičních akcí včetně zájezdů. Jeho jméno zachováme v trvalé paměti!

Poděkování za podporu

Již v minulosti jsme opakovaně děkovali našim spoluobčanům, kteří obohatili knihovnu a archiv Matice slezské, zničené v roce 1938 nacisty, darováním

historických dokumentů a tiskovin vztahujících se k naší historii a činnosti. V podzimních měsících přispěl do matiční knihovny cennými dokumenty pan **MVDr. J. Sosna** z Opavy, kterému srdečně děkujeme za jeho cenné dary.

Příloha ke zpravodaji

V říjnu vyšla nová Knižní nabídka Matice slezské, které je samostatnou přílohou tohoto zpravodaje. Členové, kteří odebírají Vlastivědné listy Slezska a severní Moravy, dostali novou knižní nabídku s jeho druhým letošním číslem, k němuž byla nabídka přiložena. Byla také již samostatně rozeslána matičním odborům v Opavské oblasti a institucím, které nakupují matiční publikace ať už pro knihovny či pro jejich další prodej. Ostatním členům a příznivcům Matice slezské přikládáme podzimní knižní nabídku dnes. Pokud ji někdo nedostal, může si ji vyzvednout na sekretariátu MS.

Prospekt o Matici slezské

Pro zlepšení povědomí veřejnosti o Matici slezské a Slezsku obecně připravil opavský odbor barevný informační prospekt, který vychází díky podpoře Euroregionu Silesia, jehož členem je i Matica slezská. Barevný prospekt obsahuje základní údaje o Slezsku a o Matici slezské, hutný text je doplněn mapkou českého Slezska, pohledem na Matiční dům v Opavě a výstavní budovu Slezského zemského muzea a záběrem ze Slezských dnů. Prospekt je bezplatně k dispozici na sekretariátě Matice slezské. Pokud bude vytištěn do termínu vydání tohoto zpravodaje, bude k němu přiložen. Žádáme členy Matice slezské, aby ho používali jako informační materiál a prezentovali ho při vhodných příležitostech. Velmi nás potěší, pokud vzbudí zájem o matiční činnost a přivede do Matice slezské nové členy.

Máte zaplacené členské příspěvky?

Jednou ze základních členských povinností v každé organizaci je úhrada členských příspěvků. Není tomu jinak ani v Matici slezské. Jejich výši si odbory stanoví samy, na jejich úhradu je celý rok. Ten letošní je téměř na konci, přesto ne všichni členové příspěvky již zaplatili. Žádáme proto všechny, kteří dosud tak neučinili, aby svou povinnost u svého odboru co nejdříve splnili. Členské příspěvky jsou v porovnání s jinými platbami nepatrné, takže věříme, že nebudeme muset po Novém roce rozesílat upomínky dlužníkům.

Úřadování sekretariátu MS v Opavě

Sekretariát je přístupný denně v době přítomnosti tajemníka, je však vhodné návštěvu mimo úřední hodiny ohlásit předem na tel. č. 553 716 365 nebo mob. 721 225 212 nebo e-mail maticeslezská@atlas.cz. Úřední hodiny jsou pondělí a čtvrtek od 14 do 17 hod.

***VŠEM ČLENŮM A PŘÍZNIVCŮM MATICE SLEZSKÉ
PŘEJEME KLIDNÉ A PĚKNÉ VÁNOCE***

.....A MNOHO ŠTĚSTÍ V ROCE 2014

Zpravodaj Matice slezské, č. 72

Vydává odbor Matice slezské v Opavě, připravil V. Kočvara

Vyšlo v prosinci 2013